

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 3

Засновано у 2015 році

Рівне – 2016

УДК 37 : 005.591.6

I - 66

ББК 74.200

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 3 / упоряд. О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова, Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2016. – 327 с.

До збірника увійшли наукові праці, здійснені у галузі теорії і методики виховання. Статті спрямовані на багатоаспектне висвітлення основних напрямів, сучасних підходів до змісту, форм і технологій виховного процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступники головного редактора: **Гринькова Надія Михайлівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Бех І. Д., доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України;

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, Учений секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Коберник О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Лобода С. М., доктор педагогічних наук, професор, доктор габілітований, професор звичайний Вищої школи інформатики і прикладних наук (м. Лодзь, Республіка Польща).

Члени редколегії:

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Вербець В. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної, навчально-методичної роботи та гуманітарної політики Рівненського державного гуманітарного університету;

Войтович І. С., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Лісова С. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Литвиненко С. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Карпенчук С. Г., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Поніманська Т. І., кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної і корекційної), проректор з наукової роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Херсонського державного університету;

Шугасва Л.М., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Яшук І. П., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Бісовецька Л. А. кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкового навчання РДГУ;

Дупак Н. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання РДГУ.

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Упорядники: проф. **Петренко О.Б.**, доц. **Ціпан Т.С.**

Науково-бібліографічне редагування: **наукова бібліотека РДГУ**

Рецензент: **Федяєва В. Л.** - доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Херсонського державного університету

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол №5 від 26 травня 2016 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

ЗМІСТ

Сухомлинська О. В. В. О. Сухомлинський про життєві (вітальні) потреби дітей: піклування і захист.....	6
Пузовіт Г. П. Педагогіна складова дозвілленої діяльності дитини у позашкільних навчальних закладах: соціокультурні виклики.....	15
Павелків Р. В. Роль навчання і виховання у формуванні моральної свідомості особистості молодшого школяра.....	27
Петренко О. Б. Постнекласична парадигма освіти й виховання: теоретичний аналіз.....	40
Потапчук Т. В. Педагогічні умови формування у студентів позитивного ставлення до навчання на заняттях із хорового класу.....	49
Budz I. F. Prospects in gifted education development: worldwide tendencies.....	56
Антонець Н. Б. Мікроісторія освіти: Ровенська школа-інтернат № 1 у долі її вихованців (початок 1960-х рр.).....	64
Бісовецька Л. А. Роль періодичної преси у формуванні особистості школяра.....	74
Бричок С. Б. Психолого-педагогічна діагностика у роботі куратора студентської групи.....	82
Ганжа М. В. Вплив мистецтва дизайну на виховання патріотичних почуттів молодших школярів.....	90
Гринькова Н. М. До проблеми формування педагогічної компетентності батьків з питань морального виховання молодших школярів в умовах позашкільного навчального закладу.....	98
Гудовсек О. А. Інноваційна технологія диференційованого навчання Світлани Логачевської.....	108
Жданович Ю. М. Теоретичні засади організації змістовного дозвілля для дітей переселенців.....	114
Петренко С. В. Мультимедійні презентації як інноватика у виховній діяльності.....	122
Семенов О. С. Психолого-педагогічні чинники та закономірності формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника у позашкільному навчальному закладі.....	129
Сергєєва Н. В. Психолого-педагогічні методи дослідження ціннісно-орієнтованої активності підлітків.....	139
Сойчук Р. Л. Особливості організації проектної діяльності у процесі виховання національного самоствердження учнівської молоді.....	146
Стельмашук Ж. Г. Педагогічні умови ефективної взаємодії сім'ї і школи у вихованні дисциплінованості учнів.....	155
Трохимчук І. М. Дослідницька діяльність як засіб формування екологічної вихованості учнів.....	165
Ціпан Т. С. Професійна компетентність сучасного вчителя.....	174

Ярмошук О. О., Василюк В. М. Використання мнемотехніки як активного методу навчання на заняттях зі студентами спеціальності «Фізичне виховання»	182
Добрики молодих науковців	
Баліка Л. М. Бібліопедагогіка як наука про вивчення читацьких інтересів.....	190
Бірюк Д. О. Інноваційні підходи як стратегія й педагогічна умова реалізації менеджменту у вітчизняних вищих педагогічних освітніх закладах початку ХХІ століття	195
Брончук О. Л. Роль поетичного слова як засобу стимулювання творчої активності молодших школярів	208
Булавина Ю. В. Організація правового виховання учнівської молоді у загальноосвітніх навчальних закладах як педагогічна проблема	212
Гаврилюк О. С. Морально-естетичне виховання молодших школярів засобами мистецтва	220
Давидюк І. В. Основні інноваційні напрями підготовки майбутніх вчителів початкових класів до оздоровчо-спортивної роботи.....	226
Долженко С. Г. Попередження неуспішності молодших школярів як психолого-педагогічна проблема (50-80-ті роки ХХ ст.)	232
Кашуба А. А. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності зі спортивних ігор	245
Котлярчук Г. Й. Формування в учнів основної і старшої школи пізнавального інтересу до природи за допомогою ТРВЗ-технології у процесі вивчення української літератури.....	251
Максимюк Л. П. До питання професійно-педагогічної культури вчителя.....	256
Мар'юсик І. В. Ігрова діяльність як засіб формування еколого-валеологічної культури молодших школярів	263
Михальчук Ю. Б. Естетичне світосприймання як соціально-педагогічна проблема	270
Паврозник В. Ю. Естетичне виховання дітей молодшого шкільного віку засобами мистецтва.....	275
Пироженко П. В. Гуманізація навчального процесу як складова реформи шкільної освіти в КНР	280
Пташук О. А. Естетична культура особистості як мета естетичного виховання: теоретичний аналіз	289
Стрілецька К. А. Казкотерапія як метод формування моральних якостей молодших школярів	295
Федорук О. М. Професійна підготовка документознавця в інформаційному середовищі як об'єкт педагогічного дослідження	303
Шелюк Г. В. Специфіка виховного процесу у початкових школах Св. Синоду (на матеріалах журналу «Церковно-приходская школа»)	308
Шидловський А. І. Змістовно-організаційні особливості технології формування професійної компетентності майбутніх учителів фізико-технологічного профілю.....	318

ВПЛИВ МИСТЕЦТВА ДИЗАЙНУ НА ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Анотація. У статті висвітлено вплив мистецтва дизайну на формування особистості. Підкреслено потенціал дизайн-діяльності у вихованні патріотичних почуттів молодших школярів та проаналізовано його вплив на суспільну свідомість людини.

Ключові слова: мистецтво дизайну, патріотичне виховання, предметна творчість, етнодизайн.

Постановка проблеми. Сьогодні важливо відтворити в українському суспільстві почуття істинного патріотизму як духовно-моральної та соціальної цінності, сформувати громадянсько активні, соціально значущі якості особистості, які вона зможе проявити в усіх видах діяльності, і, перш за все, пов'язані із захистом інтересів своєї родини, народу та Батьківщини, реалізації особистого потенціалу на благо української держави. У різні часи та епохи, в усіх цивілізованих державах сім'я, школа, суспільство ставили перед собою завдання виховати громадянина, патріота своєї країни.

Сучасний зміст виховання підростаючого покоління спрямований на становлення громадянина України, патріота своєї країни, готового самовіддано розбудовувати суверенну, демократичну державу, здатного виявляти національну гідність, який знає свої права та обов'язки, цивілізовано вміє відстоювати їх, може успішно самореалізовуватися в соціумі як громадянин, носій культури, сім'янин, професіонал [3, с. 134].

Реалії українського сьогодення, соціально-економічні зміни в нашій країні спричинили трансформуючий вплив на духовну сферу особистості. Останніми роками відбувається процес переорієнтації і переосмислення ціннісних орієнтирів особистості: конструктивного мислення, конструктивної уяви, конструктивної поведінки, а в цілому – конструктивного ставлення до природного і соціального довкілля і самої себе.

Україна перебуває у перехідному стані, пов'язаному з принциповими змінами в суспільній свідомості. Це обумовлено соціальними, політичними та економічними перетвореннями, що, в свою чергу, створює проблеми для подальшого розвитку суспільства на принципах гуманізму, демократизму, єдності загальнолюдських і національних цінностей та формуванню високодуховної людини і для подолання яких необхідно консолідувати та скоординувати зусилля всього суспільства [6, с. 2].

Розв'язання цієї проблеми можливе завдяки створенню гнучкої системи виховання дітей та молоді, яка б враховувала і потреби часу і, водночас, задовольняла запити та інтереси підростаючої особистості.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Відомий психофізіолог М. Норбеков зазначає: «Діти думають образно... У них друга сигнальна

система нерозвинена і слава Богові! Розмовне мовлення – найлегша, найпростіша, найпримітивніша форма спілкування» [7]. Крім словесного (вербального) існують засоби художнього мовлення: образотворчі, музично-пісенні, предметно-пластичні, хореографічні, якими дитина володіє, як природним даром, для безпосередньої передачі вражень від довкілля. Завдяки засобам сенсорного впливу підтримується дитяча своєрідність, єдність думки, почуття і дії. Про значущість цілісного дитячого сприйняття, відображеного за допомогою думки, почуття і дії, іде мова у психолого-педагогічній спадщині дослідників минулого: Й. Г. Песталоцці, К. Д. Ушинського, В. О. Сухомлинського та сучасних вчених: В. О. Моляко, О. В. Проскура, В. В. Климента, О. В. Кочерги, В. П. Тименка. Саме до такого «дитячого еталону природності» прагнуть творчі учителі, інтуїтивно розуміючи, що творчість є єдиним способом задоволення спадкових потреб молодших школярів – потреб у грі.

У праці «Дизайн і екологія культури» К. А. Кондратьєва вказує на необхідність «дослідження шляхів становлення і принципів формування культурно-екологічного підходу в дизайні», підходу, який забезпечить поєднання семантичного поля особистості із семантичним полем нації і семантичним полем її природного середовища [2]. Варто актуалізувати положення психологів і, зокрема, Г. С. Костюка про діалектичний взаємозв'язок особистості з довкіллям, їх взаємовплив і взаємодію.

Мета дослідження полягає у висвітленні виховних властивостей мистецтва дизайну в контексті виховання патріотичних почуттів молодших школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для початку важливо теоретично осмислити положення про діалектичну єдність і протилежність енергетичного і структурного дуалізму зв'язків особистості з довкіллям, протегити історичну ретроспективу емпіричного досвіду дизайн-освіти. Емпіричними моделями, які засвідчують ефективність енергетичного і структурного дуалізму особистості з навколишнім середовищем, є традиції декоративно-прикладного мистецтва і календарно-обрядової усної народної творчості українців – етнографічні джерела сучасного екологічного дизайну (етнодизайну).

У поточний момент суспільного розвитку поглиблюється процес екологічного синтезу, відновлення органічної єдності особистості з довкіллям: природним і етнічним національним. І це конструктивний процес. Адже сам термін «еко» означає «оселя», а «етнос» означає народ. Звідси, природне довкілля є «оселею народу» [7].

Психологія конструктивної взаємодії особистості із середовищем відображена у пролегоменах (вступних поясненнях, попередніх відомостях про предмет, поняття) В. О. Моляко [4].

На нашу думку, процес екологічного синтезу особистості з природним і етнічним довкіллям набуде конструктивності, якщо у педагогічній діяльності відбуватиметься інтеграція інтелектуальної, художньої і технічної творчості. Зазначене положення вимагає актуалізації теорії і практики дизайну в освітньому процесі початкової школи.

Ідея патріотичного виховання з давніх часів і до сьогодні зберегла свою актуальність. Відродження патріотизму – нагальна проблема сучасного українського суспільства. Нова соціальна ситуація потребує переосмислення провідних теоретико-методологічних підходів до патріотичного виховання, мети, завдань, змісту та технологій їх реалізації.

Проблема патріотичного виховання завжди займала одне з провідних місць у вітчизняній педагогічній думці. У сучасній літературі патріотичне виховання трактується як виховання, що формує усвідомлення своєї причетності до історії, традицій, культури свого народу, любов до своєї Батьківщини, вболівання за долю свого народу, його майбутнє. Виховати молоде покоління, яке має глибоко усвідомлену життєву позицію, можна за умови розвитку національної освіти, в якій система виховання та навчання ґрунтується на ідеях народної філософії, засадах української етнопедagogіки, народознавства, основах християнської релігії, наукової педагогічної думки, родинного та патріотичного виховання тощо.

Виховний потенціал мистецтва міститься у самій його суті і пояснюється тим, що емоційна сторона свідомості, виховні ідеали особистості – первинні стосовно інтелекту в формуванні духовних інтересів, ставленні до світу взагалі. Мистецтво дизайну є особливим типом освоєння дійсності. Воно свідчить про широкі можливості художньо-образного відображення навколишнього середовища, впливу на особистість, її почуття, смакові уподобання, ціннісні орієнтації.

Ми пропонуємо виокремити та детальніше розглянути роль предметного середовища у вихованні школяра, удосконалення якого здійснюється саме засобами дизайн-діяльності (художнього проектування і конструювання). Особливо вразливими у ставленні до середовища є учні початкових класів, у яких досягається гармонійне поєднання художньо-образної уяви і раціонального мислення. Гармонійне поєднання краси із доцільністю є визначальною особливістю у формотворенні докілька засобами дизайну. Тому вік молодших школярів ми вважаємо сенсетивно доцільним для виховання патріотичних почуттів засобами дизайн-діяльності.

Сучасне мистецтво розвивається в органічному зв'язку з потребами народу, багатого на художні цінності минулого. Формотворення для тиражування з урахуванням національної форми і декору називається етнічним дизайном. Українське декоративно-прикладне мистецтво є джерелом розвитку сучасного національного дизайну. До наших днів дійшли численні пам'ятки народного мистецтва: вишивка, одяг, декоративне ткацтво, художня кераміка, різьблення, вироби зі шкіри, художня обробка металу, які вражають своїми високими художніми якістьми. У етнічній педагогіці такі матеріально-художні твори називалися «утилітарною естетикою» (П. Чубинський) і використовувалися для повноцінного розвитку етнічного здоров'я підрастаючого покоління. Таку традицію виховання важливо зберегти у педагогічній науці як етносередовищний зміст патріотичного виховання. Для цього треба розглядати як середовищний

зміст виховання такі об'єкти: музейні середовища садово-паркового, прикладного, побутового мистецтва, мистецтво строю національного костюма.

Сьогодні народні промисли переживають період відродження. Багато творів мистецтва, втрапивши свою первинну побутову функцію, набувають ще більшого значення. Вони входять у життя і побут дитини як художня цінність і завжди мають виховне значення. Завдання батьків – залучати дітей до ремесел, виховувати прагнення зберегти і примножити творчу спадщину народу [1, с. 282-283]. Адже серед найбільш дієвих факторів впливу на формування свідомості вихованої особистості провідне місце займає родина, яка є першим осередком виховання, патріотизму, національної свідомості, демократизму і людяності, де прищеплюють здорові норми і навички етнокультурної поведінки, вчать шанувати рідну мову, національні звичаї і традиції, готують дітей до подружнього життя. Сім'я випускає дітей у бурхливий вир реального життя з тими постійно змінюваними соціальними, економічними, екологічними та політичними колізіями, які виникають у суспільстві [5, с. 10].

Дизайн як виховний засіб у рівній мірі може бути використаний усіма членами родини, виступає засобом з'єднання поколінь, першим етапом пізнання мудрості національного мистецтва, збереження українських народних традицій і звичаїв, формування естетичних смаків. Мама вчить дитину тримати голку при вишиванні, бабуся передає їй уміння відображати на писанці самобутні символи українського народу, дідусь показує, як можна з дерева вирізьбити гарну іграшку і тим самим вдихнути в «неживе» дерево життя, тато навчає сина обробляти метал. Старші діти в хвилини дозвілля навчають молодших спостерігати за красою навколишнього світу і цим дають поштовх до створення у них художніх образів рідної землі, що може втілитись у дитячих художніх виробках, оформленні інтер'єру дитячої кімнати, обладнанні ігрового майданчика на подвір'ї власного будинку.

Завдяки використанню елементів народного художнього мистецтва батьки не лише мають можливість цікаво організувати дозвілля дітей, але й забезпечити реалізацію важливого педагогічного принципу зв'язку виховання з життям. Так, перед Новим роком можна запропонувати дитині виготовити витинанки (ліхтарики, зірочки, квітки, гірлянди з національною символікою) і прикрасити ними ялинку. Бабуся із задоволенням погодиться навчити онуків виконувати прості орнаменти, розмальовуючи писанки на Великдень. Якщо дитина любить ходити до церкви, їй буде приємно покласти власноруч вишиту серветку до святкового кошика, який також можна виготовити разом із сином чи дочкою. Самостійно зроблені сувеніри (набір закладок та обгортки для книжок, серветки, картинки, іграшки, «фенічки») можна подарувати друзі на іменини. У День незалежності України святкову атмосферу підкреслять прапорці, зображення символів української державності, прикрашання домівки композиціями із штучних рослин та квітів,

виготовлених з паперу чи тканини, оздоблення святкового столу старовинними серветками та скатертинами, що зберігаються як сімейні реліквії і використовуються лише у найурочистіші дні.

Проведені сімейні заходи сприятимуть реалізації принципу єдності національного та загальнолюдського; формуванню у дітей особистої гідності і національної самосвідомості; забезпеченню духовної єдності поколінь; навчатимуть дітей берегти і збагачувати традиції; розвиватимуть пізнавальний інтерес до різних видів мистецтва. Усвідомлення дитиною того, що вона власною працею створює і примножує матеріальні й духовні цінності не тільки у власній родині, а для добра та блага інших людей, допоможе вихованню любові до прекрасного, поваги до минулого власного народу, шанобливого ставлення до його культури та історії; формуванню найблагородніших рис і якостей особистості – відповідальності, милосердя, чуйності, цілеспрямованості, наполегливості, працьовитості, патріотизму.

Важко переоцінити значення наочного середовища (дизайн-середовища) у формуванні свідомості особистості, адже перші враження, які людина отримує ще в ранньому віці, виходять не з природи, а з «другої природи», штучної, створеної самою людиною, яка оточує її у власному будинку, кімнаті, серед речей, створених нею або ж спеціально для неї. Сприйняття доцільності, зручності, злагожденості, симетричності, гармонійності, інформативності, і тому подібних якостей речей і лежить в основі формування естетичного ставлення до речей, бо викликає широкий спектр позитивних емоцій від самого споглядання, що й сприятиме вихованню патріотичних почуттів. Адже природа починає сприйматися людиною набагато пізніше, ніж речі. Тому сучасний дизайн предметного довкілля також ми розглядаємо у контексті середовищного змісту патріотичного виховання.

Повсякденне життя людини проходить серед речей, які обслуговують її відносини у всіх сферах існування. Цей «світ речей» охоплює нас, так би мовити, концентричним оточенням: найближче до людини – одяг і різноманітні прикраси. Це не що інше, як дизайн костюма або, іншими словами, мода.

Характер прикрас, їх матеріали, форми, так само, як і міра їх використання, соціально обумовлені і завжди мають конкретний соціально-психологічний сенс. Проте власне естетичне значення прикрас, яке в нашій культурі поступово очищається від всіх нашарувань полягає у тому, що вони підвищують загальну естетичну дію зовнішнього вигляду людини [9, с. 228].

Естетичне оформлення власного тіла починається із зачіски, у чоловіків розповсюджується на носіння «оселедців», вусів і борід, у жінок – на використання різних косметичних засобів і манікюру; воно використовує прикраси, що мають одночасне призначення (браслет для годинника, оправа окулярів) утилітарне або символічне (обручка), і «чисті» прикраси, що мають один тільки декоративний сенс. Так само, як і всі інші речі, одяг має не тільки утилітарне значення, але і художньо-

образне – він образно «представляє» людину (пригадаємо прислів'я «По одягу зустрічають...»), розкриває її характер, смаки, самооцінку, іноді професію, соціальне становище; мало того – одяг допомагає органічному психологічному «входженню» людини в ситуацію (скажімо, темний строгий одяг учасників траурної церемонії, фрак диригента оркестру, парадний мундир військовослужбовця, скромний і строго функціональний спецодяг лікаря, стюардеси, святкова вишиванка для урочистостей). Нарешті, краса, витонченість, елегантність одягу викликають відчуття задоволення і у того, хто його носить, і у тих, з ким ця людина спілкується. Все це, разом узятє, визначає культурно-естетичний потенціал одягу, примушує визнати його велику роль у формуванні патріотичних почуттів починаючи з раннього дитинства.

При вивченні сучасного стану проблеми у виховній практиці, ми переконалися, що потрібно враховувати і вплив такого сильно діючого соціально-психологічного і естетичного механізму, як мода. Не дивно, що діти теж чутливі до заклику моди, і патріотичне виховання – зокрема учнів молодших класів – повинне вміло використовувати позитивні моменти, укладені в моді, і паралізувати негативні.

Все це, за правильно організованих педагогічних умов, можна, і на нашу думку, необхідно використовувати як засоби виховання патріотичних почуттів. Ми вважаємо, що дизайн костюма, інтер'єрів, ландшафтний і промислово-індустріальний дизайн є середовищним змістом, сприятливим для виховання патріотичних почуттів учнів початкових класів.

Можливості духовної дії «світу речей» на людей, що знаходяться в ньому, не зводяться лише до здатності радувати людину, а проявляються набагато складніше. Ми маємо на увазі здатність «натхнених речей» створювати особливий психологічний клімат, необхідний в кожній конкретній життєвій ситуації і сприяти органічному, легкому і радісному виконанню людиною всіх практичних справ в оточенні за допомогою цих речей.

В одних випадках наочна обстановка повинна пробуджувати у людей, що знаходяться в ній, відчуття урочистості, значності, піднесення, а в інших – відчуття інтимності, ліричності, загишки; у одних випадках вона повинна душевно налаштувати людину до відпочинку і веселості, в інших – до зосереджених занять тією або іншою справою; у одних випадках вона допомагає людині залишитися наодинці з самим собою і віддатися роздуму, в інших – закликає її до спілкування з іншими людьми, до застільного торжества, до ділового обговорення, до колективного сприйняття спектаклю або концерту.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Особистість людини формується в особливій атмосфері радості творення власного буття. Зрозуміло, що нав'язати авторитарно цю повсякденну радість буття, радість єднання із світом людей неможливо. Можна тільки допомогти дитині відшукати той необхідний резонанс душі, який і є основним чинником творення неповторної особистості. А для цього творчому

учителю важливо постійно активізувати всі три сфери духовного життя учнів (емоційну, інтелектуальну, вольову), прагнути забезпечувати органічну єдність думки, почуття, дії. Системотворчим компонентом сукупності дидактичних умов поступово має стати не стільки зміст словесний (вербальний), скільки предметно виражений. Найважливішим дидактичним компонентом для розвитку уяви, фантазії має бути художньо розвивальне, предметно стимулююче середовище, яке забезпечить формування сенсомоторної цілісності учнів. У природному або рукотворному довкіллі з'являється ситуація вибору особистісно ціннісного змісту навчання. Але ж предметно-розвивальне довкілля значно ефективніше, якщо воно задумується, проектується в зображеннях і оформлюється виробами самих же учнів. Закономірності предметного формотворення відображено у дизайні, що й сприятиме вихованню патріотичних почуттів молодших школярів.

Список використаних джерел:

1. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі : навч. посіб. / А. М. Богуш, А. В. Лисенко. – К. : Вищ. шк., 2002. – 407 с.
2. Кондратьева К. А. Дизайн и экология культуры / К. А. Кондратьева. – М. : Московский государственный художественно-промышленный университет им. С. Г. Строганова, 2000. – 105 с.
3. Кульчицький В. Й. Педагогічна характеристика категорії «патріотичне виховання» в історичному аспекті / В. Й. Кульчицький // Науковий вісник Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка. – 2015. – Вип. 4. – С. 133–141.
4. Моляко В. А. Творческая конструкторология (пролегомены) / В. А. Моляко. – К. : «Освіта України», 2007. – 388 с.
5. Пашенко Д. Патріотичне й національне виховання – складові становлення громадянина / Д. Пашенко // Шлях освіти. – 2002. – № 1. – С. 9–14.
6. Про Рекомендації парламентських слухань «Духовна криза суспільства і шляхи її подолання» : Постанова Верховної Ради України від 20.04.2004 № 1689-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 32. – Ст. 397.
7. Рибо Т. Психология чувств / Т. Рибо. – К., 1897.
8. Тименко В. П. Початкова дизайн-освіта: теорія і практика формування конструктивних умінь особистості: Монографія / В. П. Тименко. – К. : Педагогічна думка, 2009. – 381 с.
9. Эстетическая культура и эстетическое воспитание : кн. для учителя / [Н. И. Киященко, Н. Л. Лейзеров, М. С. Каган и др.]. – М. : Просвещение, 1983. – 303 с.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Bohush A. M. Ukrainiske narodoznavstvo v doshkilnomu zakladi [Ukrainian Ethnology in preschool educational establishment] : navch, posib. / A. M. Bohush, A. V. Lysenko. – K. : Vyshch. shk., 2002. – 407 s. (in Ukrainian)

2. Kondratieva K.A. Dizajn i e'kologiya kul'tury [Design and ecology of culture] / K.A. Kondratieva. – M.: Moskovskiy gosudarstvennyy hudozhestvenno-promyshlennyy universitet im S. G. Stroganova, 2000. – 105 s. (in Russian)
3. Kulchitskiy V.I. Pedagogicheskaya kharakteristika katehorii "patriotichne vykhovannia" v istorichnomu aspekt [Pedagogical characteristic of the category of "patriotic education" in historical aspect] / V. I. Kulchitskiy // Naukovyy visnyk Kremenetskoho oblasnoho humanitarno-pedahohichnoho instytutu im.Tarasa Shevchenka. – 2015. – Vyp. 4. – S. 133-141. (in Ukrainian)
4. Molyako V.A. Tvorcheskaya konstruktologiya (prolegomeny) [Creative constructopedia (prolegomena)] / V.A. Molyako. – K.: "Osvita Ukrainy", 2007. – 388 s. (in Russian)
5. Pashchenko D. Patriotichne i natsionalne vykhovannia – skladovi stanovlennia hromadianyna [Patriotic and national education, as a component in the formation of a citizen] / D. Pashchenko // Shliakh osvity. – 2002. – № 1. – S. 9-14. (in Ukrainian)
6. Pro Rekomendatsiyi parlamentskykh slukhan "Dukhovna kryza suspilstva i shlyakhy yiyi podolannia" [On the Recommendations of the parliamentary hearings "Spiritual crisis of the society and ways to overcome it"] : Postanova Verkhovnoyi Rady Ukrainy vid 20.04.2004 № 1689-IV // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. – 2004. – № 32. – St. 397. (in Ukrainian)
7. Rybo T. Psihologiya chuvstv [Psychology of feelings] / T. Rybo. – K., 1897. (in Russian)
8. Tymenko V.P. Pochatkova dizayn-osvita: teoriya i praktyka formuvannia konstruktivnykh umin osobystosti [Initial design education: theory and practice of formation of constructive abilities of the person:] : Monohrafiya / Tymenko V.P. - K.: Pedahohichna dumka, 2009. – 381 s. (in Ukrainian)
9. E'stetcheskaya kul'tura i e'stetcheskoye vospitaniye : kn. dlya uchitelya [Aesthetic culture and aesthetic education] / [N. Y. Kyvaschenko, N. L. Leyzerov, M S. Kagan i dr.]. – M. : Prosvescheniye, 1983. – 303 s. (in Russian)

Аннотация. В статье отражено влияние искусства дизайна на формирование личности. Подчеркнут потенциал дизайн-деятельности в воспитании патриотических чувств младших школьников и проанализировано его влияние на общественное сознание человека.

Ключевые слова: искусство дизайна, патриотическое воспитание, предметное творчество, этнодизайн.

Аннотация. В статье отражено влияние искусства дизайна на формирование личности. Подчеркнут потенциал дизайн-деятельности в воспитании патриотических чувств младших школьников и проанализировано его влияние на общественное сознание человека.

Ключевые слова: искусство дизайна, патриотическое воспитание, предметное творчество, этнодизайн.

Abstract. In the article patriotic education is considered as education that generates a sense of belonging to the history, traditions and culture of our people, love to our country, concern for the fate of our people, our future. To educate the young generation, with deep conscious stance, is possible under condition of development of national education, in which the system of education and training is based on the ideas of philosophy, the principles of Ukrainian ethnopedagogy, ethnography, foundations of the Christian religion, scientific educational thought, family and patriotic education, etc. The influence of art design at forming of a personality is highlighted. The potential of design-activity in forming patriotism of junior schoolchildren is outlined and it is analyzed its impact on the public consciousness of a personality.

The role of the surrounding environment in the patriotic education of pupils, the improvement of which is carried out by means of the design activities (artistic design) is considered in detail. It is proved that Ukrainian decorative and applied art is one of the most important sources of the development of modern national design. The process of the patriotic education of the person occurs better when during the teaching activities the intellectual, artistic and technological creativity will be integrated .

Keywords: art design, patriotic education, substantive work, ethnodesign.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2016

Н. М. Гринькова

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАТЬКІВ З ПИТАНЬ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ПОЗАШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Анотація. У статті розкривається зміст і структура поняття «педагогічна компетентність батьків, виокремлено й охарактеризовано її компоненти з відповідними показниками: когнітивно-орієнтаційний (система знань, необхідних для здійснення морального виховання), емоційно-ціннісний (ставлення до проблем виховання, а також вміння співпрацювати з дитиною), діяльнісний (готовність до реалізації знань, бажання підвищувати свій педагогічний рівень); представлено методичні аспекти формування педагогічної компетентності батьків із питань морального виховання учнів початкової школи в умовах позашкільного навчального закладу, що здійснено авторкою у контексті проведеної дослідно-експериментальної роботи.

Ключові слова: компетентність, компетенція, педагогічна компетентність батьків, позашкільний навчальний заклад, моральне виховання, молодший школяр, зустрічі «у колі сім'ї», «уроки взаємонавчання».

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 3

Упорядники:
проф. **Петренко О.Б.**, доц. **Ціпан Т.С.**

Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ

Підписано до друку 26.05.2016 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 22,7. Замовлення №191/1. Наклад 300

Віддруковано засобами різнографічного друку
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету
33027, Рівне, вул. С.Бандери, 12; тел.: 0-362-26-48-83

I – 66 **Інноватика у вихованні** : зб. наук. пр. Вип. 3 / упоряд.
О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова,
Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2016. – 327 с.

УДК 37 : 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016